

Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek (RIVO) BV

Postbus 68
1970 AB IJmuiden
Tel.: 0255 564646
Fax.: 0255 564644
Internet: postkamer@rivo.dlo.nl

Centrum voor
Schelpdier Onderzoek
Postbus 77
4400 AB Yerseke
Tel.: 0113 572781
Fax.: 0113 573477

Rapport

Nummer: C002/06

Voortgangsverslag F-project

1 maart 2005 – 31 augustus 2005

Mw. ir. F.J. Quirijns, ir. O.A. van Keeken, dr. W.L.T. van Densen

Opdrachtgever: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Project nummer: 32412470

Akkoord: Drs. E. Jagtman
Hoofd Onderzoeksorganisatie

Handtekening: _____

Datum: Januari 2006

Aantal exemplaren:	44
Aantal pagina's:	16
Aantal tabellen:	2
Aantal figuren:	1
Aantal bijlagen:	2

In verband met de
verzelfstandiging van de
Stichting DLO, waartoe tevens
RIVO behoort, maken wij sinds 1
juni 1999 geen deel meer uit van
het Ministerie van Landbouw,
Natuurbeheer en Visserij. Wij zijn
geregistreerd in het
Handelsregister Amsterdam
nr. 34135929
BTW nr. NL 808932184B09.

De Directie van het RIVO is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van het RIVO; opdrachtgever vrijwaart het RIVO van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets van dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Kwaliteitsbewaking	4
3. Onderdeel F1 – Rekenmodel	4
3.1 Producten	5
A3.2 Discards	5
A5 Surveys	5
A8 Effect van XSA model op gesimuleerde scholachtige populaties.....	5
A9 Evaluatie van bestandsschattingen gegeven exploitatiepatronen die verschillen in deelgebieden	5
A16 & A17 Analyse huidige basis en alternatieve basis voor biologische referentiepunten.	6
A18, A19, A20, A21 Kwaliteitshandboek	6
4. Onderdeel F2 – Effectief gebruik visserijgegevens	6
4.1 Referentievloot	6
Afvallers & Nieuwkomers	7
Communicatie met F-schippers.....	7
4.2 Vangstsucces als maat voor de visstand	7
4.3 Producten	8
B1 Databestand met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek (1993-2001).....	8
B2b Beschrijving werkwijze vangstsucces als maat voor de visstand.....	8
B3 Vangstregistratiesoftware	8
B6 Jaarrapportage 2004	8
5. Onderdeel F3 - Communicatie.....	9
C1 Onderwijsbenadering	10
C2 Lespakket.....	10
C3 Informatiepakket	10
C4 Communicatieplan.....	10
C5 Evaluatie visserijbeheer	10
C6 Verbetering ACFM-rapport.....	10
C7 Rollenspel.....	10
C8 Vloot- en vangstsucces	11
C9 Taken en verantwoordelijkheden.....	11
C10 Publicaties	11
C11 Presentaties	11
6. Financiële rapportage	12
Bijlage 1. Productenlijst	13
Bijlage 2. Financieel overzicht F-project.....	16

Samenvatting

Het F-project is op 1 maart 2002 gestart en loopt tot eind februari 2007. Elk half jaar rapporteert het projectteam aan de stuurgroep wat de voortgang is binnen het project. Dit rapport beschrijft de voortgang per deelproject in de eerste helft van het vierde jaar, geeft een overzicht van de uitputting van de beschikbare budgetten en gaat in op de verschillen tussen planning en realisatie.

Het eerste onderdeel van het F-project (F1) behandelt onderwerpen met betrekking tot het rekenmodel dat wordt gebruikt om de bestandsschattingen mee te doen. In de eerste plaats zijn daarbij de gegevens die gebruikt worden van belang, in de tweede plaats de modelonzekerheid en in de derde plaats moet er een kwaliteitshandboek komen waarin deze beide zaken worden beschreven. Wat betreft de gebruikte gegevens (1) is een analyse van discardgegevens ver gevorderd; is een analyse gedaan van de surveygegevens; en is de berekening van biologische referentiepunten behandeld. Wat betreft de modelonzekerheid (2) ligt de nadruk bij het werk op ontwikkelen van nieuwe methoden voor het maken van bestandsschattingen. Het kwaliteitshandboek, waarin gegevens en het modelgebruik worden beschreven, zal in het derde kwartaal van 2005 worden opgeleverd.

Het tweede onderdeel van het F-project (F2) gaat over gebruik van commerciële vangstgegevens. Er wordt gewerkt met een referentievloot die vangstgegevens oer trek verzamelt. Een eerste aandachtspunt van F2 is het in stand houden van die referentievloot, de contacten met de schippers en het verbeteren van de methode van datacollectie. Een tweede aandachtspunt is analyse van de vangstgegevens die al beschikbaar zijn en van de gegevens die verzameld worden door de referentievloot. In de eerste 3½ jaar van het F-project hebben 30 deelnemende schippers gegevens verzameld over bijna 61 duizend trekken. In de loop der tijd zijn enkele schepen afgevallen, maar zijn er ook een aantal bijgekomen. De dekking van het visgebied is niet compleet: in het zuidelijk deel van de Noordzee zijn gemiddeld genomen voldoende trekken geregistreerd voor een goede analyse van de gegevens in dat gebied, maar in het noorden zijn nog enkele 'gaten'. De analyse van de vangstgegevens richt zich vooral op het ontwikkelen van een methode op het effect van gericht vissen op het vangstsucces in te kunnen schatten. Daarnaast zijn analyses gedaan van seizoenspatronen in het vangstsucces en de relatie tussen diepte en het vangstsucces.

Het derde onderdeel van het F-project (F3) heeft tot doel de communicatie te verbeteren tussen overheid, onderzoek en sector rond het visserijbeheer. Daarvoor is aandacht nodig voor het ontwikkelen van een beter en meer gestructureerd overleg, maar is ook meer inzet nodig van alle partijen. De overheid wordt bijgestaan bij de evaluatie van het visserijbeheer, het onderzoek bij het geven van een meer heldere boodschap en de sector bij haar onderwijs en kadervorming rond het visserijbeheer.

1. Inleiding

Het F-project is gestart op 1 maart 2002 en had bij aanvang een geplande looptijd van 4 jaar. Onlangs is de looptijd met een jaar verlengd, zodat het project loopt tot februari 2007. Dit verslag geeft een overzicht van de onder het F-project uitgevoerde werkzaamheden in de eerste helft van jaar 4, dat loopt van 1 maart t/m 31 augustus 2005. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de uitputting van de beschikbare budgetten, en wordt ingegaan op de verschillen tussen planning en realisatie. De werknemers van het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek die voor het voornaamste deel betrokken zijn bij het F-project zijn voor onderdeel F1: Olvin van Keeken (deelprojectleider), Martin Pastoors, Sarah Kraak en Adriaan Rijnsdorp, voor F2: Floor Quirijns (deelprojectleider), Adriaan Rijnsdorp, Jan Jaap Poos, Olvin van Keeken en André Dijkman Dulkes en voor F3: Wim van Densen (deelprojectleider) en Sarah Kraak.

2. Kwaliteitsbewaking

Voor de kwaliteitscontrole is regelmatig e-mailcontact met Jean Jacques Maguire, de externe kwaliteitscontroleur van het project. Alle concepten van Engelstalige producten die worden opgeleverd, worden naar Maguire opgestuurd en vervolgens levert hij commentaar.

3. Onderdeel F1 – Rekenmodel

In hoofdlijnen kunnen de verschillende producten onder drie onderwerpen worden verdeeld: gebruikte gegevens, modelonzekerheid en kwaliteitshandboek.

Van de producten die kunnen worden ingedeeld bij het onderdeel **gebruikte gegevens** is product A3.2 (beschrijving discardsreconstructie) afgerond en zijn producten A5 (surveys) en A16/A17 (biologische referentiepunten) opgeleverd als concept. Voor product A3.3 (discardsreconstructie met hernieuwde analyse ruimtelijke gegevens) moeten geostatistische analyses gedaan worden. Omdat momenteel de kennis op het gebied van dat type analyse nog niet toereikend is om de analyses goed uit te voeren, zal een cursus geostatistiek op het RIVO worden georganiseerd om de benodigde kennis op te doen. Omdat deze cursus pas in maart 2006 plaats kan vinden, is besloten dit product, wat gepland stond voor augustus 2005, uit te stellen.

De invulling voor de producten die kunnen worden ingedeeld bij **modelonzekerheid**, producten A8-A12, A14 en A15, worden gewijzigd. De redenen hiervoor staan ook beschreven in het werkplan voor jaar 4 en 5. Het accent komt te liggen op het ontwikkelen van nieuwe methoden voor het maken van bestandsschattingen, in plaats van het onderzoeken van de betrouwbaarheid van reeds bestaande methoden. De nieuwe methoden zullen zich richten op eenvoudigere modellen die door een breder kader begrepen kunnen worden en zullen worden ingebed in Bayesiaanse statistiek. Met Bayesiaanse statistiek kunnen onzekerheden in de modellen beter worden onderzocht maar ook worden doorvertaald in de voorspellingen.

Het **kwaliteitshandboek** (A19-A21) beschrijft de gegevens die gebruikt worden voor de bestandsschatting en de opwerkingsmethoden. Het handboek is als concept geschreven.

Nieuwe producten zullen in de vorm van een wetenschappelijk artikel, inclusief een uitgebreide Nederlandse samenvatting, worden opgeleverd. Producten A9 en A16/A17 nog wel opgeleverd in rapportvorm, omdat de inhoud van deze producten zich niet leent voor wetenschappelijke publicatie. De inhoud is echter wél gecommuniceerd met de relevante internationale collega's.

3.1 Producten

Voortgang rond de producten van F1.

A3.2 Discards

Product A3.2 is opgeleverd in juni 2005 en bevat de beschrijving van de discardsreconstructie van schol die gebruikt is in de bestandsschatting van 2004 door de demersale werkgroep van ICES (WGNSSK). Deze reconstructie gaat uit van groeigegevens en verspreidingsgegevens van schol, evenals selectiviteitsgegevens. De methode bouwt verder op de analyse die eerder in rapport A3.1 gepresenteerd werd. In die analyse werden totale aanlandingen gecorrigeerd voor discards. Nadeel van die analyse was dat 1-jarigen niet konden worden geschat, wat wel kan met de nieuwe methode. Met de nieuwe methode wordt visserijsterfte F per leeftijd gecorrigeerd, waarmee vangstaantallen inclusief discards per leeftijd kunnen worden berekend. Deze methode houdt rekening met de verspreiding van schol over de ruimte. Echter wordt nog geen rekening gehouden met de invloed van de verspreiding van de visserij over de ruimte. In product A3.3, dat gepresenteerd zal worden in de vorm van een artikel, zal een analyse plaatsvinden van de verspreiding van zowel scholpopulatie als visserij. Om de analyse goed uit te kunnen voeren wordt daarmee gewacht tot na de cursus geostatistiek in maart 2006.

A5 Surveys

Product A5 is in juni 2005 opgeleverd als concept en in augustus 2005 als eindrapport. Het rapport is onderverdeeld in drie onderwerpen:

- Beschrijving van de opzet van de surveys en de berekeningsmethodiek voor de indices die gebruikt worden in de bestandsschatting voor schol en tong.
- Schatting van betrouwbaarheid survey-indices voor schol en tong aan de hand van EU studie EVARES. Naast een correlatiestudie tussen indices binnen individuele surveys, tussen surveys onderling en tussen surveys en geschat bestand werd ook gekeken naar de invloed van een veranderde survey opzet op de bestandsschatting. Hiervoor werd bijvoorbeeld gekeken wat de effecten waren als een survey compleet werd verwijderd, de helft van het aantal trekken werd genomen etc.
- Effect van verandering in de ruimtelijke verspreiding van schol op de survey-indices. De verschuiving van schol verder uit de kust komt overeen met de daling van 1 jarige schol in de DFS survey, welke niet in de BTS en SNS survey te zien was. Het gebruikte model hield echter niet volledig rekening met ruimtelijke patronen. In een vervolg studie zal een ruimtelijk model worden opgesteld die hiermee rekening houden kan.

A8 Effect van XSA model op gesimuleerde scholachtige populaties

Product A8 stond gepland voor juni 2005 en onderzoekt de bias en onzekerheid in het XSA model veroorzaakt door verschillende trends in visserij op een populatie met hetzelfde gedrag als Noordzee schol. Een analysemethode die hiervoor gebruikt gaat worden is onlangs pas beschikbaar gekomen, waardoor het eerste concept gepland staat voor december 2005.

A9 Evaluatie van bestandsschattingen gegeven exploitatiepatronen die verschillen in deelgebieden

Rapport A9 is in juni 2005 opgeleverd als conceptvorm en in augustus 2005 als eindrapport. Het onderzoekt de vraag of het traditioneel door ICES gehanteerde model voor de toestandsbeoordeling XSA de bestandsontwikkeling juist kan schatten indien het visbestand in verschillende deelgebieden van het totale verspreidingsgebied op verschillende niveaus bevist wordt. Hiervoor is een simpel model geconstrueerd dat de populatiedynamica simuleert bij verschillende exploitatieniveaus die in twee deelgebieden onafhankelijk van elkaar gevarieerd kunnen worden. Met de gesimuleerde vangstgegevens wordt dan een toestandsbeoordeling uitgevoerd, om te onderzoeken hoe goed XSA het (bekende) populatieverloop kan terugschatten. XSA blijkt in staat te zijn bestandsontwikkelingen (in termen van visserijsterfte, paaistand, jonge aanwas) juist te schatten, ook indien het bestand niet over het gehele verspreidingsgebied gelijkmatig bevist wordt. Echter moet wel de gebruikte kalibratieserie van een survey afkomstig zijn die het gehele gebied dekt in plaats van slechts een deelgebied en moet niet worden uitgegaan van de aanname dat de visserijsterfte over de laatste paar jaren min of meer gelijk gebleven is ("shrinkage") als dit niet het geval is geweest.

A16 & A17 Analyse huidige basis en alternatieve basis voor biologische referentiepunten

Product A16 en A17 is in mei 2005 opgeleverd als concept en behandelt referentiepunten. Referentiepunten (limiet- en voorzorgsgrenzen van paaibiomassa en visserijsterfte) worden bepaald aan de hand van de relatie tussen de jonge aanwas (R) en de paaistand (SSB). De perceptie op de historische aantallen jonge aanwas wordt o.a. beïnvloed door de aannames over de vangstcijfers, terwijl de perceptie op de historische paaistand wordt beïnvloed door aannames over o.a. visgewicht en geslachtsrijpheid. Voor dit product zijn acht toestandsbeoordelingen (verandering factoren als bijvoorbeeld visgewicht of geslachtsrijpheid) en de bijbehorende R-SSB relaties met elkaar vergeleken. De onderzochte factoren inderdaad van invloed zijn op waar B_{lim} komt te liggen. Vaak bleek B_{lim} in de buurt van de laagst waargenomen paaistand (B_{loss}) te liggen, zoals ook bij de vaststelling door ICES in 2004, wat wil zeggen dat er geen verminderde jonge aanwas is waargenomen. Maar soms, bijvoorbeeld bij meer realistische waarden voor geslachtsrijpheid, lag B_{lim} een stuk hoger, wat wil zeggen dat onder deze aanname in de historie van het bestand er paaibiomassa's waargenomen zijn waarbij de jonge aanwas verminderd was. De eindversie van dit product verschijnt in oktober 2005.

A18, A19, A20, A21 Kwaliteitshandboek

De eerste versie van het kwaliteitshandboek, A19, is opgeleverd als concept en vervolgens is de definitieve versie A21 opgeleverd in augustus 2005. De tweede conceptversie, A20, is komen te vervallen. Het kwaliteitshandboek bestaat uit twee onderdelen: een nationaal deel en een internationaal deel.

Het nationale deel geeft een beschrijving van de gegevens die door het RIVO worden verzameld en de methoden die gebruikt worden om deze gegevens op te werken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gegevens over de Nederlandse vloot, vangstgegevens onderverdeeld in aanlandingen per leeftijd en discards per leeftijd, survey gegevens en biologische gegevens onderverdeeld in leeftijds- en rijpheidsgegevens.

Het internationale deel geeft een beschrijving van de gegevensverwerking door de werkgroep. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in een beschrijving van de vissoorten en de internationale vloot, gebruikte internationale gegevens en een beschrijving van de modellen die bij de bestandschattingen en voorspellingen gebruikt worden.

4. Onderdeel F2 – Effectief gebruik visserijgegevens

Het doel van onderdeel F2 is om tot een effectiever gebruik van visserijgegevens te komen. In de loop van het project is het accent verschoven van een referentievloot die Noordzeedekkende gegevens zou verzamelen naar beter gebruik van VIRIS door combinatie met gegevens van de referentievloot. De reden van deze verschuiving is geweest dat een volledige dekking van het Noordzee in dit stadium niet haalbaar bleek. Bovendien bevat VIRIS zoveel waardevolle informatie die niet optimaal benut werd. De informatie die de referentievloot verzamelt is erg belangrijk om inzicht te krijgen in de processen die zich afspelen op zee, en vooral binnen ICES kwadranten. Door combinatie van gegevens per trek van de referentievloot met gegevens per reis en ICES kwadrant uit VIRIS, komen we tot een informatieve tijdreeks van het vangstsucces van de Nederlandse vloot.

Onderdeel F2 omvat 2 punten waaraan wordt gewerkt:

1. Referentievloot
2. Ontwikkeling van het vangstsucces als maat voor de visstand

4.1 Referentievloot

Tot en met het eerste half jaar van jaar 4 hebben de schippers van 30 schepen hun gegevens per trek aangeleverd: 8 eurokotters en 22 grote kotters. In totaal heeft dat geresulteerd in een dataset met informatie over bijna 61 duizend trekken.

Afvallers & Nieuwkomers

De oorspronkelijke lijst van F-deelnemers omvatte 41 schippers. In totaal zijn er gedurende het project 13 schippers bijgekomen, maar ook weer 29 schippers afgevallen. De reden voor het staken van deelname aan het project was voor hen verschillend:

- 4 wegens bedrijfsproblemen;
- 4 omdat ze het teveel werk vonden;
- 10 omdat ze er geen zin meer hadden;
- 8 omdat ze het vertrouwen in het onderzoek zijn verloren;
- 1 omdat hij met het pulskor-onderzoek mee is gaan werken; en
- 1 omdat zijn schip is gesaneerd.

Van de 25 schippers die nog wel op de deelnemerslijst staan, zijn er 16 actief en 9 niet actief. Zij doen nog wel mee met discussies, maar leveren al enige tijd geen gegevens meer aan. Voor 2005 zag de steekproefvulling eruit zoals in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1. Huidig aantal schepen in het F-project. 1) Gepland: aan het begin van het project; 2) Steekproef: theoretisch meewerkende schepen in 2005; 3) Beschikbaar: in praktijk meewerkende schepen in 2005.

Groep & Scheepscode	Eurokotters (260-300 pk)			Grote kotters (>300 pk)		
	Gepland	Steekproef	Beschikbaar	Gepland	Steekproef	Beschikbaar
1. VLI, BR, ARM	1	0	0	2	2	1
2. KG, TH, YE	2	0	0	0	0	0
3. GO, SL, OD, BRU	3	2	1	5	6	2
4. IJM, SCH, KW	1	0	0	1	0	0
5. HD, TX, WR	1	2	1	5	6	6
6. UK, HA, EEM, LO, DZ, ZK, UQ	2	0	0	8	4	3
7. Vlagschepen	0	0	0	5	3	2
<i>Totaal</i>	<i>10</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>26</i>	<i>21</i>	<i>14</i>

Communicatie met F-schippers

Het contact met de F-schippers wordt hoofdzakelijk onderhouden door middel van havenrondes en mailings. In het geval dat er een probleem is met een specifieke schipper wordt telefonisch contact opgenomen.

In juni 2005 hebben Wim van Densen en Floor Quirijns een ronde gemaakt langs de verschillende havens. De twee onderwerpen die overal zijn besproken zijn:

1. Recente ontwikkelingen in visserij-inspanning en vangstsucces van schol en tong – VIRIS gegevens;
2. Het F-project rapport over vangstsucces als maat voor ontwikkelingen in de visstand, waarvan alle F-schippers een exemplaar hebben ontvangen.

Het verslag van deze havenronde is verstuurd naar alle huidige en oud-schippers van de referentievloot en naar de stuurgroep van het F-project.

4.2 Vangstsucces als maat voor de visstand

De analyse van de vangstgegevens richt zich vooral op het ontwikkelen van een methode op het effect van gericht vissen op het vangstsucces in te kunnen schatten. We verwachten dat het visgedrag van vissers een belangrijk effect heeft op het vangstsucces. In een eerder stadium zijn ook analyses gedaan van seizoenspatronen in het vangstsucces en de relatie tussen diepte en het vangstsucces.

In vervolg op de analyses die beschreven zijn in product B2 (RIVO rapport C024/05) is in de eerste helft van jaar 4 doorgegaan met het onderzoeken van variatie in het vangstsucces. In september 2005 zal Floor Quirijns de werkwijze en eerste resultaten presenteren op de jaarvergadering van ICES te Aberdeen (UK). Van de inhoud van die presentatie verschijnt aan het einde van 2005 ook een ICES artikel. Eventuele feedback die op de presentatie verkregen zal worden, kan worden gebruikt om het werk ook in internationaal verband in te bedden.

Bij de analyses zal ook meer met geostatistische methoden gewerkt worden. Dit zijn methoden die gebruikt kunnen worden om ruimtelijke gegevens op degelijke wijze te analyseren. Omdat momenteel de kennis daarvoor nog ontoereikend is om de methoden op een gedegen manier te doen, wordt in maart 2006 op het RIVO een cursus gehouden om de benodigde kennis op te doen. Daarna zal een volgende stap gedaan worden in het analyseren van ruimtelijke patronen in de vangstgegevens.

4.3 Producten

In deze paragraaf wordt beschreven wat de voortgang is rond de producten waar in jaar 4 aan is gewerkt.

B1 Databestand met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek (1993-2001).

De dataset met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek is beschikbaar voor de periode 1993-2001. Nieuwe gegevens worden continu toegevoegd aan de dataset, momenteel staan gegevens van 1993-2005 in de dataset. Extra logboeken, vooral van 2000 en 2001, zijn nog steeds gewenst, maar niet vereist voor het slagen van de doelstellingen van F2.

B2b Beschrijving werkwijze vangstsucces als maat voor de visstand

Het is van belang dat alle partijen weten wat de aanpak in F2 is, omdat uiteindelijk iedereen er achter moet kunnen staan. De kwestie die zich in 2005 voordeed toen een aantal vissers pleitte voor een bedrijfssurvey, kan onder andere voortgekomen zijn uit het feit dat niet voldoende bekend was hoe we in F2 tot een goede reeks van het vangstsucces willen komen. De werkwijze die wordt toegepast zal eind 2005 op eenvoudige manier worden beschreven, zodat het ook toegankelijk is voor vissers.

B3 Vangstregistratiesoftware

SAM Electronics heeft toegezegd in november 2005 te beginnen met de installatie van de vangstregistratiesoftware van Jurie Post. Er heeft eerst een inventarisatie plaatsgevonden van de hard- en software aan boord van deelnemende schepen. Die inventarisatie is nu afgerond. Als er nieuwe schepen in de referentievloot bijkomen, worden de schippers daarvan in contact gebracht met SAM Electronics, zodat de software zo snel mogelijk kan worden geïnstalleerd.

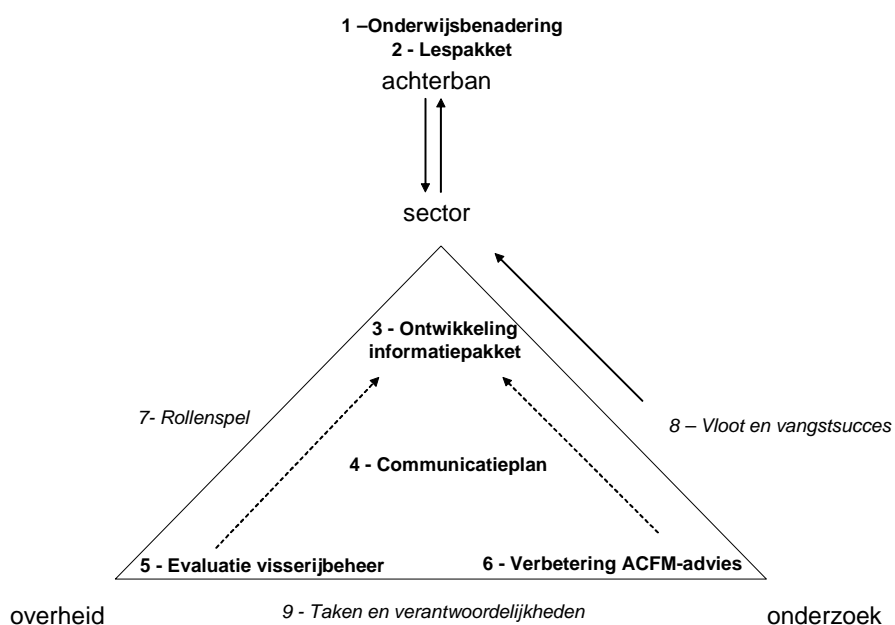
B6 Jaarrapportage 2004

De eindversie van product B6, de voortgangsrapportage over datacollectie in 2004, zal uiterlijk oktober 2005 worden opgeleverd.

5. Onderdeel F3 - Communicatie

Het doel van onderdeel F3 is de communicatie te verbeteren tussen overheid, onderzoek en sector rond het visserijbeheer. Daarvoor is niet alleen een beter en meer gestructureerd overleg nodig (C4, C7, C9), maar ook een extra inspanning van alle drie de partijen. De overheid wordt bijgestaan bij de evaluatie van het visserijbeheer (C5), het onderzoek bij het geven van een meer heldere boodschap (C6) en de sector bij haar onderwijs (C1, C2) en kadervorming rond het visserijbeheer (C3). Najaar 2005 zijn de meeste activiteiten in gang gezet of al afgerond. De beheerevaluatie (C5) en de ondersteuning bij de kadervorming (C3) met gebruik van onder meer gegevens uit de eigen visserij (C8) zullen in het laatste traject van het F-project de meeste aandacht krijgen.

In de onderstaande figuur is aangegeven hoe de onderdelen in het hoofdstuk communicatie samenhangen. Per productnummer uit Figuur 1 wordt hieronder beschreven wat de voortgang is.

Figuur 1. Producten die nodig zijn voor de verbetering van de communicatie, schematisch weergegeven in de driehoek van sector, overheid en onderzoek.

C1 Onderwijsbenadering

Er is eind 2004 een Postdoc aangevraagd bij NWO, die onderzoek moet doen naar de begripsproblemen in de visserij rond patronen in ruimte en tijd van vooral vangstsucces en rond verklaringen voor die patronen (populatiodynamica, ecologie, beheer). De Postdoc moet op basis daarvan met voorstellen komen hoe informatie over visstand en visserij begrijpelijker gepresenteerd kan worden voor alle stakeholders. Bij de aanvraag is gebruik gemaakt van de notitie over het visserijonderwijs die eerder voor dit onderdeel van het F-project is geschreven. De uitslag van deze aanvraag is door NWO verdaagd van juni naar oktober. Bij toekenning van de subsidie zou dat een inhoudelijke versterking betekenen van het onderdeel communicatie in het F-project.

C2 Lespakket

Er zijn afspraken gemaakt met de Stichting Prosea over de inrichting van het onderdeel visserijbeheer tijdens de praktijkweken van de Visserijocholen in najaar 2005. Besloten is er dezelfde uitvoering aan te geven als in najaar 2004. Het voor dit onderdeel van het F-project geschreven lespakket "Visserijbeheer in 10 stappen" wordt nog meer gericht op de havengebonden achtergrond van de leerlingen. Voor de school uit Katwijk komt er bijvoorbeeld meer aandacht voor de pelagische visserij.

C3 Informatiepakket

Er kan een start gemaakt worden met de kadertraining in de visserij, los van de regelmatige bijeenkomsten met F-schippers. Met de Stichting Prosea is afgesproken dat op de eerste kaderdagen op 17 en 18 november 2005 het accent ligt bij het zelfstandig interpreteren van basisgegevens uit de visserij (vangst, inspanning, marktsamenstelling, ruimtelijke patronen) en van informatie over de belangrijkste ecologische processen.

C4 Communicatieplan

Dit plan is in de zomer van 2004 opgesteld en er is afgesproken dat het op dezelfde wijze in het najaar van 2005 zal worden uitgevoerd: 1. Vooroverleg over gegevens, vooral die over het vangstsucces, die naar de WGNSSK gaan. 2. Uitkomsten van de WGNSSK en de gezamenlijke beoordeling van de voorlopige diagrammen met relaties tussen enerzijds de TAC en anderzijds de paaistand aan het eind van het TAC-jaar en de visserijdruk tijdens dat TAC-jaar. 3. Overleg direct na afloop van de ACFM-presentatie over interpretatie en consequenties van de bestandsschattingen.

C5 Evaluatie visserijbeheer

Een meerderheid in de F-stuurgroep is voor de uitvoering van een beheersequaluatie. Het ministerie heeft zich bereid getoond om over de invulling van de evaluatie na te denken. Besloten is dat het ministerie de uitvoering voorbereid samen met G. van Balsfoort (Productschap Vis) en W. van Densen (RIVO). Er is een notitie geschreven, die ook begrijpelijk is voor mensen van buiten de visserijwereld en op basis waarvan een viertal ervaren bestuurskundigen het ministerie van advies kunnen dienen bij de uitvoering van de evaluatie. Die notitie wordt aangescherpt.

C6 Verbetering ACFM-rapport

Er zijn voordrachten gehouden, onder meer voor de NSCFP en de SGFI, over een andere samenstelling van het ACFM-advies met meer aandacht voor: visserijgegevens, ruimtelijke patronen, de dynamiek in de visstand en het risicobeheer op basis van het voorzorgbeginsel. Het advies zou toegankelijker moeten worden omdat het meer en meer een publiek document is waar ook de RAC snel gebruik van moeten kunnen maken. Er is een ontwerp gemaakt dat circuleert.

C7 Rollenspel

Overwogen wordt het rollenspel in te zetten bij de kadertraining in de visserij (zie onder 3).

C8 Vloot- en vangstsucces

Tijdens de havenrondes zijn met de F-schippers de patronen in vangst, inspanning en vangstsucces in ruimte en tijd besproken (zie bij F2). Langzaam lijkt een steeds grotere groep onder de F-schippers zich te kunnen vinden in de wijze waarop rekening gehouden wordt met de handrem (effect van TACs op visgedrag). Dat geldt niet voor een groep schippers uit Urk, die kanttekeningen blijven plaatsen bij de berekening van het gemiddelde vangstsucces als maat voor de visstand. Zij staan een bedrijfssurvey voor waarbij vrij op schol gevist kan worden. Op verzoek van Directie Visserij is uitvoerig met deze schippers gesproken. De conclusie is dat naar de mening van het RIVO een bedrijfssurvey geen andere of betere informatie oplevert. De inrichting van een dergelijke survey kan wel bijdragen aan een betere communicatie tussen overheid, sector en onderzoek over het vangstsucces als sleutelparameter in het beheer.

C9 Taken en verantwoordelijkheden

Er is eerder een lijst opgesteld met taken en verantwoordelijkheden voor sector, overheid en onderzoek. Deze lijst is in de F-stuurgroep besproken. Die lijst kan definitief gemaakt worden als de beheersevaluatie wordt uitgevoerd. Het gaat vooral om verantwoordelijkheden rond doelformulering en risicobeheer. Een andere opbouw van het ACFM-advies kan dat risicobeheer ook helpen verduidelijken.

C10 Publicaties

Zie Visserijnieuws.

C11 Presentaties

Nationaal en voor ICES-werkgroepen (SGFS, WGFI).

6. Financiële rapportage

Vanaf 1 januari tot en met september 2005 (op 75% van 2005) is in totaal 67% van het budget verbruikt (zie tabel 2).

Het onderdeel F-management loopt het meest achter bij de planning, met 48% uitputting. Dit onderdeel is in 2005 uit de overige onderdelen gecreëerd, om meer inzicht in de managementkosten van het project te krijgen. Aan de hand van de uitputting in 2005, kan een betere inschatting gemaakt worden voor het budget dat in 2006 nodig zal zijn.

In onderdeel F1 was het budget op drie kwart van het jaar voor 69% uitgeput. We verwachten een groot deel van het resterend budget nog wel te gebruiken.

Onderdeel F2 loopt ook wat achter op planning (67%). We verwachten een groot deel van het personele budget nog wel te gebruiken. Het is nog onduidelijk of het materiele budget dit jaar nog gebruikt moet worden voor installatie van de software. Dit is afhankelijk van hoe voorspoedig de installatie verloopt. Het is namelijk afgesproken dat na elke 5 schepen waarop de software is geïnstalleerd een factuur zal worden verzonden naar het RIVO. Mogelijk komt er dus in 2005 daar nog een rekening voor binnen.

De uitputting van het budget van onderdeel F3 loopt redelijk op schema (73%). We verwachten hiervoor geen problemen in de laatste maanden van het jaar.

Tabel 2. Financieel overzicht 2005, gegevens tot en met september 2005 (in tijd: op 75% van 2005). Bedragen zijn uitgedrukt in kEuro.

	Begroot	Gerealiseerd (t/m september)	
	kEuro (excl BTW)	kEuro	%
F-Management			
Personeel RIVO	55	29	52
Reis- en verblijfkosten	3	0	10
Externe expert	3	0	0
<i>Totaal Algemeen</i>	<i>60</i>	<i>29</i>	<i>48</i>
F1. Verbetering toestandsbeoordeling			
Personeel RIVO	180	124	69
Materiaal	0	1	177
Reis- en verblijfkosten	2	1	36
<i>Totaal F1</i>	<i>182</i>	<i>125</i>	<i>69</i>
F2. Effectief gebruik visserijgegevens			
Personeel RIVO	145	99	68
Materiaal	25	16	63
Reis- en verblijfkosten	1	1	61
<i>Totaal F2</i>	<i>171</i>	<i>115</i>	<i>67</i>
F3. Communicatie			
Personeel RIVO	93	67	72
Materiaal	0	0	0
Reis- en verblijfkosten	1	2	119
<i>Totaal F3</i>	<i>95</i>	<i>69</i>	<i>73</i>
<i>Totaal</i>	<i>508</i>	<i>338</i>	<i>67</i>

Bijlage 1. Productenlijst

Deze producten lijst bevat de oorspronkelijke opleverdatum, de herziene opleverdatum en de status.

	Productomschrijving	Planning
A1 A2 A4	Rapport vangst-, effort- en CPUE gegevens. Dit rapport omvat een overzicht van de vangstgegevens per vloot met de bijbehorende lengte- en leeftijdsamenstelling van schol en tong; een schatting van het betrouwbaarheidsinterval in de schatting van de internationale leeftijdsamenstelling van de vangst; informatie over de bemonsteringsintensiteit per vloot voor de periode 1990-heden. In het rapport wordt tevens ingegaan op de mogelijkheden voor een verbetering van de methodiek van bemonstering en opwerking van aanvoergegevens Dit rapport presenteert ook de visserij-inzet en CPUE per vloot sinds 1990. Ingegaan wordt op de seizoenspatronen in visserij-inzet en de ruimtelijke verspreiding van de visserij.	Afgerond mrt 2005
A1a	Rapport markt bemonstering Dit rapport beschrijft de opwerkingsmethoden voor de markt bemonstering en de onzekerheid	Afgerond Jun 2004
A3	Rapport discardgegevens. Dit rapport vat de gegevens samen van de discardbemonsteringen die in het verleden zijn uitgevoerd, en omvat een reconstructie van de veranderingen in scholdiscards die zich hebben voorgedaan ten gevolge van veranderingen in groei en verspreiding van de visserij.	Afgerond Apr 2004
A3b	Rapport discardsreconstructie Dit rapport beschrijft de methode gebruikt in de bestandsschatting van schol in 2004 om discards te reconstrueren. Bouwt verder op de methode uit A3.	Afgerond jun 2005
A3c	Wetenschappelijke publicatie discardsreconstructie Verdere ontwikkeling van de discardsreconstructie uit A3.2 door nieuwe analyse verspreiding van schol. dit is afhankelijk van geostatistiek. Cursus volgt in maart 2006	Aug 2006
A5	Rapport survey gegevens. Dit rapport beschrijft de uitkomsten van de bestandsopnames van het RIVO, documenteert de berekeningsmethode van de surveyindex en geeft een schatting van het betrouwbaarheidsinterval van de surveyindex voor schol en tong. In het rapport wordt tevens ingegaan op verbeteringen in de surveymethodiek.	Afgerond Aug 2005
A6	Rapport biologische gegevens. Dit rapport behandelt de voor de toestandsbeoordeling relevante biologische eigenschappen zoals groei, geslachtsrijpwording en natuurlijke mortaliteit. De veranderingen in groei, leeftijd / lengte van geslachtsrijpwording en verspreiding zullen worden geanalyseerd. De schatting van de natuurlijke sterfte zal worden geëvalueerd.	Afgerond Dec 2004
A7	Wetenschappelijke publicaties	Vervalt
A8	Artikel over effect van XSA model op gesimuleerde scholachtige populaties	Dec 2005
A9	Artikel over de evaluatie van bestandsschattingen gegeven verschillende exploitatiepatronen over het verspreidingsgebied van het bestand	Afgerond Aug 2005 als rapport
A10	Artikel over bestandsschattingen, voorspellingen en managementoptie tabellen met biomassa dynamische modellen aan de hand van Bayesiaanse statistiek	Mrt 2006
A11	Artikel over bestandsschattingen, voorspellingen en managementoptie tabellen met survey/CPUE modellen aan de hand van Bayesiaanse statistiek	Mrt 2006
A12	Artikel over bestandsschattingen, voorspellingen en managementoptie tabellen met statistische vangst-per-leeftijd modellen aan de hand van Bayesiaanse statistiek	Mrt 2006
A13	Rapport over lopende-jaar aanname (TAC constraint). In dit rapport wordt het lopende jaar probleem beschreven en geanalyseerd. Middels een scenario studie worden de consequenties van verschillende benaderingen onderzocht.	Afgerond Jul 2003
A14	Wetenschappelijke publicatie over intergratie in Bayesiaanse methodieken van diverse bestandsschattingmodellen	Jan 2007
A15	Wetenschappelijke publicatie over historische bias in voorspellingen	Jun 2006

	Productomschrijving	Planning
A16 A17	Wetenschappelijke publicatie over referentiepunten voor schol en tong. Dit rapport zal de biologische basis voor de referentiepunten behandelen en evalueren of de huidige referentiepunten wetenschappelijke verantwoord zijn.	Afgerond Okt 2005
A18	Werkplan kwaliteitshandboek.	Afgerond Feb 2004
A19	Conceptrapport kwaliteitshandboek.	Afgerond Mrt 2005
A20	2e conceptrapport kwaliteitshandboek.	Vervalt
A21	Rapport kwaliteitshandboek.	Afgerond Okt 2005
B1	Dataset logboekgegevens De logboekgegevens van 1994-2002 staan in een SAS dataset. Nieuwe logboekgegevens worden continue toegevoegd.	Doorlopend
B2	Vangstsucces als maat voor de visstand Voortgangsrapportage van de analyses gedaan in 2004	Dec 2004
B2b	Vangstsucces als maat voor de visstand Eenvoudige beschrijving van de methode die in F2 wordt toegepast. Deze beschrijving moet toegankelijk zijn voor iedereen.	Dec 2005
B3	Invoerprogramma Installatie programma van Jurie Post	Start installatie eind 2005
B4	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2003
B5	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2004
B6	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2005
B7	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2006
B8	Eindrapportage Synthese van alle analyses en resultaten van F2: van producten en van wetenschappelijke publicaties. Aanvulling met analyses van diepte, pk en wind effecten en mogelijk andere factoren.	Feb 2007
B9.1	Wetenschappelijke publicaties: High Grading Wordt high-grading gebruikt als tool om de waarde van de vangst van een boomkorvisserij, binnen de grenzen van de ITQ, op te schreeven?	2006
B9.2	Wetenschappelijke publicaties: CPUE Gebaseerd op het werk dat wordt gedaan in relatie tot vangstsucces als maat voor ontwikkelingen in de visstand (product B2)	2005/2006
C1	Onderwijsbenadering visserijscholen Notitie voor Onderwijscommissie van Productschap Vis over begripsproblemen bij het onderdeel Visserijbeheer, met name rond grafische voorstellingen, met aanbevelingen voor de lesaanpak.	Nov 2002
C2	Lespakket voor de Visserijscholen Lespakket 'Visserijbeheer in 10 stappen' geschreven voor de praktijkweken van de visserijscholen, rekeninghoudend met de achtergrond van de leerlingen (aandacht voor de thuisvloot). Jaarlijkse uitvoering via Prosea.	Maart 2004,
C3	Informatiepakket Visserijbeheer voor vissers Pakket ten behoeve van kadervorming in de visserij. Vraaggestuurde ontwikkeling via ondermeer cursus "Duurzame visserij" van Prosea.	Nov 2005
C4	Communicatieplan rond advisering visserijbeheer Stapsgewijze behandeling van wetenschappelijke informatie en van TAC-advies in overleg van overheid, sector en onderzoek. Jaarlijks	Aug 2004

	Productomschrijving	Planning
C5	Evaluatie visserijbeheer Assistentie bij voorbereiding en uitvoering van een evaluatie van het visserijbeheer door de overheid op basis van principes voor goed bestuur als neergelegd in CFP.	2004-2006
C6	Voorstel ander ACFM-advies Alternatief ontwerp van een voor overheid en stakeholders meer toegankelijk ACFM-advies met meer aandacht voor visserijgegevens, ruimtelijke patronen, bestandsdynamiek en presentatie en behandeling van onzekerheden.	April 2006
C7	Rollenspel over informatie en belangen in co-management Spel dat laat zien hoe overheid en vissers verschillen wat betreft het beschikbaar hebben van informatie en hoe ieders eigenbelang een rol speelt bij de interpretatie van die informatie.	Juni 2006
C8	Publieke informatie over de visserij Gegevens over vlootsamenstelling, visserijinspanning en vangst(succes) per visgebied en marktcategorie worden publiekelijk toegankelijk gemaakt, onder meer via Jaarboek Visserij (jan 2005 en verder) en via havenrondes.	2002-2006
C9	Taken en verantwoordelijkheden De rolscheiding en daarbij passende taken en verantwoordelijkheden van overheid, onderzoek en visserij zijn benoemd in een overzicht dat na de beheerevaluatie wordt bevestigd.	Jan 2005
C10	Publicaties Voorlichting over F-project en TAC-adviezen in Visserijnieuws. Rapportage voor NSCFP, SGFI, WGFS, SGRAMA.	2002-2006
C11	Presentaties Voorlichting over F-project en over visserijbeheer in het algemeen (sector, onderzoek, overheid); nationaal en internationaal	2002-2006

Bijlage 2. Financieel overzicht F-project

Onderdeel	Onderdeel	Gerealiseerd (kEuro)			Begroot (kEuro)			Totaal
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	
F1	personeel	104	175	138	180	138	38	773
	materieel	1	0	0	0	0	0	2
	diensten derden	0	0	0	0	0	0	0
	reis-verblijf	0	7	1	2	2	0	12
	<i>subtotaal</i>	<i>106</i>	<i>182</i>	<i>139</i>	<i>182</i>	<i>139</i>	<i>39</i>	<i>787</i>
F2	personeel	166	182	179	145	145	36	853
	materieel	16	1	0	25	14	1	57
	diensten derden	0	0	0	0	0	0	0
	reis-verblijf	0	1	1	1	1	0	4
	<i>subtotaal</i>	<i>183</i>	<i>184</i>	<i>180</i>	<i>170</i>	<i>160</i>	<i>36</i>	<i>913</i>
F3	personeel	104	112	122	93	94	24	548
	materieel	3	0	0	0	0	0	4
	diensten derden	0	9	2	0	0	0	11
	reis-verblijf	1	3	11	1	1	0	17
	<i>subtotaal</i>	<i>108</i>	<i>124</i>	<i>135</i>	<i>94</i>	<i>95</i>	<i>24</i>	<i>580</i>
Management	personeel	0	0	0	55	56	15	126
	diensten derden	0	0	0	3	3	3	8
	reis-verblijf	0	0	0	3	3	4	10
	<i>subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>60</i>	<i>62</i>	<i>21</i>	<i>143</i>
	Totaal:	396	490	454	506	455	121	2,423